

FI lausuntopyyntö VV

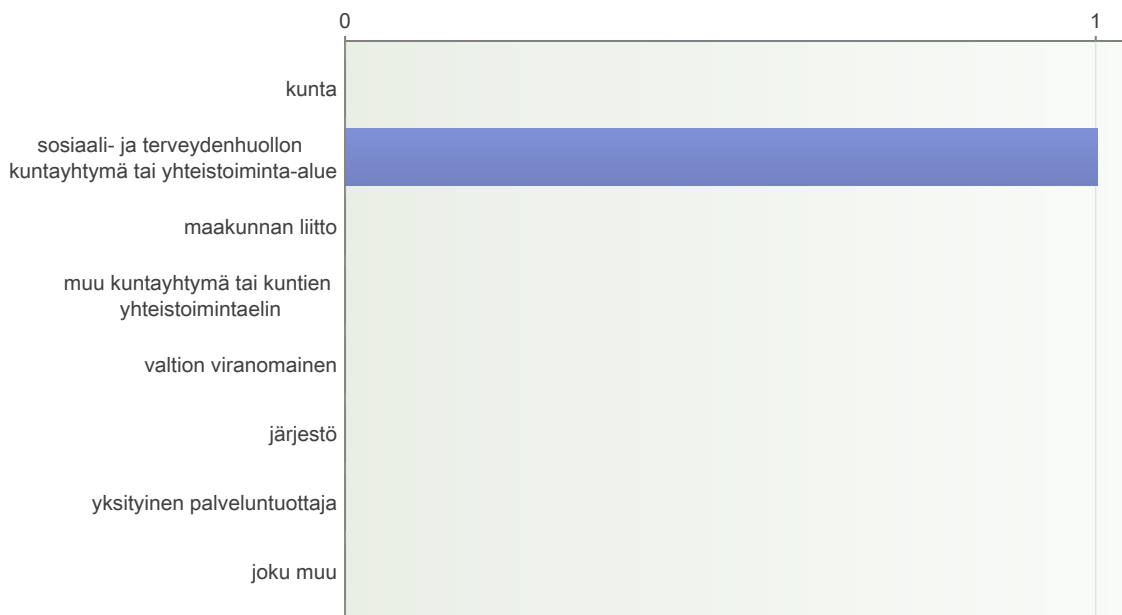
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Pasi Parkkila	Hannu Leskinen	27.3.2017	Hallitus

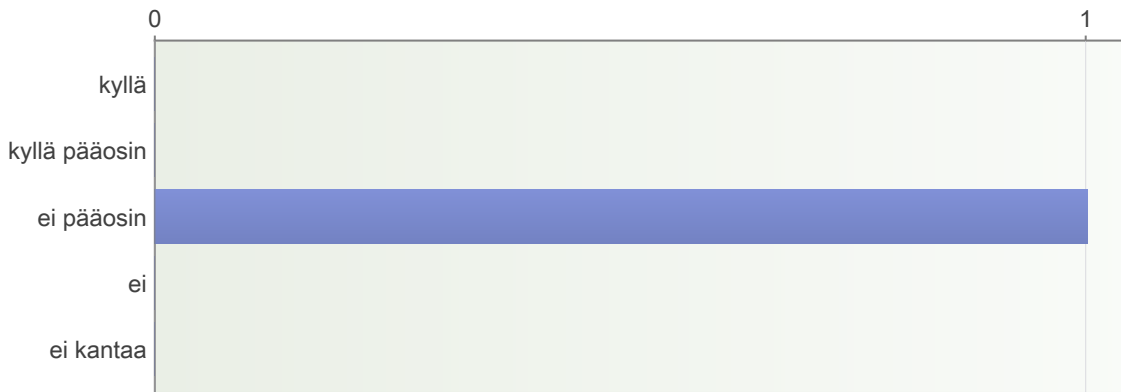
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hallituksen esittämä asiakkaiden valinnanvapauden lisääminen on kannatettavaa. Esitetystä luonnoksessa on elementtejä, joilla uudistuksen lähtökohtana oleva palveluiden sovittaminen asukkaiden tarpeiden mukaisiksi kokonaisuuksiksi (integraatio) ainakin osittain mahdollistuu ja siitä vastaavat osaltaan sekä järjestäjä että palvelukokonaisuuden toteuttamiseen osallistuva tuottaja.

Kansalaisten yhdenvertaisuutta voidaan ainakin jossakin määrin edistää luonnoksessa kuvatuilla tavoilla. Kun maakunta määrittelee palvelujen sisällön ja laadun ja valvoo niiden toteutumista, voidaan odottaa, että kansalaisten palvelu tulee tasalaatuisemmaksi riippumatta palveluntuottajasta tai -yksiköstä. Maakunta päättää ja kerää asiakasmaksut, jolloin kansalaiset voivat nykyistä paremmin valita taloudellisesta asemastaan riippumatta haluamansa tuottajan (pitkät etäisyydet, liikenneyhteydet ja asutusrakenne vaikuttavat tähän kuitenkin oleellisesti).

Pelkkä palveluiden saatavuus ei ratkaise väestön terveys- ja hyvinvointieroja. Saatavuuden parantuessa on vaarana, että tarjonta ja kilpailu asiakkaista luovat lisäkysyntää niissä palveluissa, joissa vaikuttavuuden ja tuotetun terveyshyödyn näkökulmasta se ei ole perusteltua. Esim. nopea pääsy lääkärille ilman hoidon tarpeen arviota voi parantaa koettua saatavuutta ja väestön tyytyväisyyttä, mutta samalla ohjaa resursseja esim. itsestään paranevien infektioiden hoitoon vaikuttavamman pitkäaikaissairauksien seurannasta tai moniongelmaisen asiakkaan palvelukokonaisuudesta. Tämä voi kärjistä terveys- ja hyvinvointieroja entisestään. Mikäli maakunta ei onnistu sopimus- ja tavoiteohjauksessaan, tuottajakorvausten määrittelyssä ja mahdollisessa kannustinjärjestelmässä, on vaarana, että eniten palveluita tarvitsevat ja heikoimmassa asemassa olevat kansalaiset jäävät vaille hyvää ja vaikuttavaa palvelukokonaisuutta tuottajien pyrkiessä ohjaamaan heidät jonkin toisen tahon vastuulle.

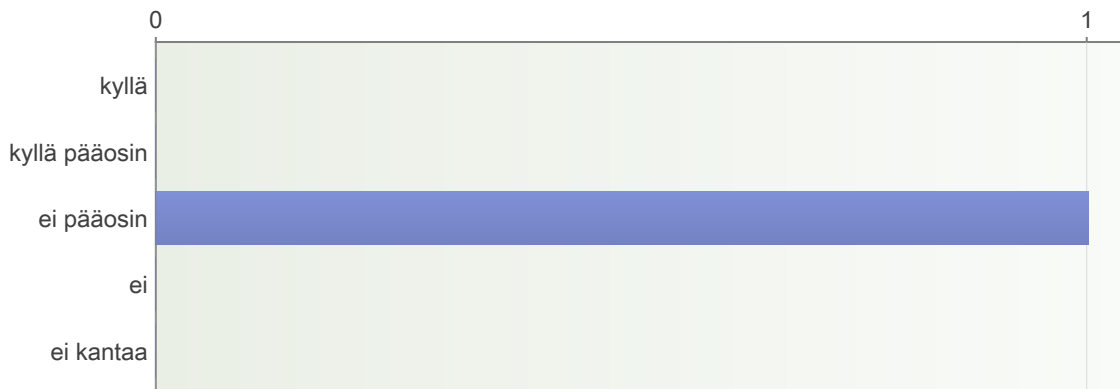
Terveyserojen kaventaminen vaatii sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen lisäksi lukuisia muiden sektorien ja peruskuntiin jäävien toimintojen toimenpiteitä. Tältä osin maakunnan, sote-palveluntuottajien ja peruskuntien yhteistyön merkitys korostuu. Vastuuta vaikuttavasta yhteistyöstä tulisi osoittaa suoraan laissa sekä maakunnalle, sen liikelaitokselle että kaikille palveluntuottajille.

Palvelujen alueellinen saavutettavuus ja valinnanmahdollisuuksien yhdenvertaisuus eivät käytännössä tule helposti toteutumaan harvaan asutuilla alueilla samalla laajuudella kuin kaupunkikeskuksissa. Tämä korostuu erityisesti maakunnissa, joissa on pitkiä etäisyyksiä ja laajoja harvaan asuttuja alueita, kuten Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa.

Työterveyshuollon sairaanhoidon ja opiskelijoiden rinnakkaisen sairaanhoidon (YTTHS) jäädessä valinnanvapausjärjestelmän ulkopuolelle sekä työssäkäyvä väestö että korkeakouluopiskelijat ovat paremmassa asemassa kuin muut väestöosat (lapset, työttömät, ikäihmiset), jotka kuitenkin ovat usein enemmän ja monimuotoisempien palveluiden tarpeessa.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

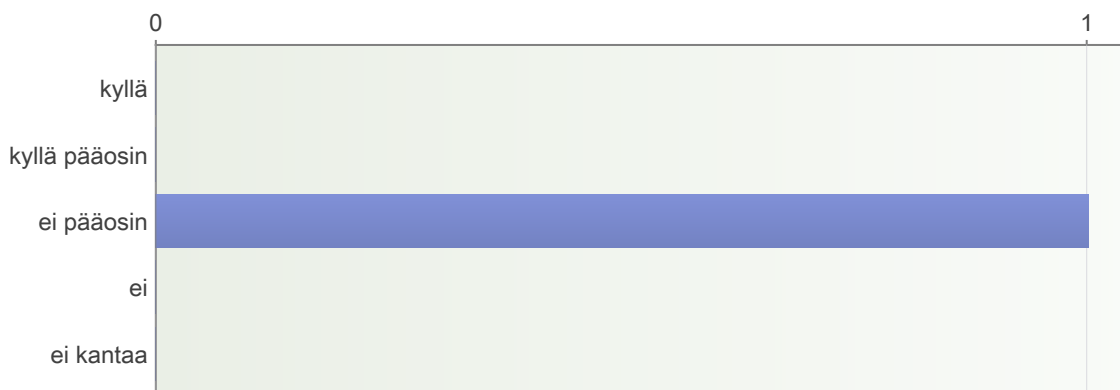
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus parantaa asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia tarvitsemiinsa palveluihin. Päätöksenteon tueksi tulee kansalaisille kyetä tarjoamaan riittävästi ymmärrettävää ja reaaliaikaista tietoa omasta tilanteestaan, vaihtoehtoisista palveluista (tuottajista) tarvitsemansa palvelukokonaisuuden toteuttamisessa, palvelujen laadusta ja vaikuttavuudesta. Kansalaisten informoimiseksi ja tuottajien objektiiviseksi vertailemiseksi tarvitaan merkittävä tietojärjestelmien kehitystyö, mm. minkä valossa lakiluonnoksen aikataulu on valitettavasti täysin epärealistinen. Vaarana, että kansalaiset joutuvat tekemään valintansa markkinointikampanjoiden perusteella saamatta todellista tietoa laadusta ja vaikuttavuudesta.

Osa kansalaisista tarvitsee tukea valinnan tekemiseen. Maakunnan liikelaitoksessa ja sote-keskuksessa tapahtuvan ohjauksen ja neuvonnan rooli korostuu. Vastuutyöntekijöiden merkitys on suuri erityisesti heikoimmassa asemassa oleville ja laaja-alaisten palvelukokonaisuuksien asiakkaille. Ehdotettu päätöksentekoa tukevan henkilön rooli valinnan/päätöksenteon kyvyn puuttuessa tulee selkiyttää – mistä tukihenkilö vastaa ja mitä oikeuksia hänellä on, mistä tällaisia tukihenkilöitä on löydettävissä ja mikä taho vastaa korvauksista.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

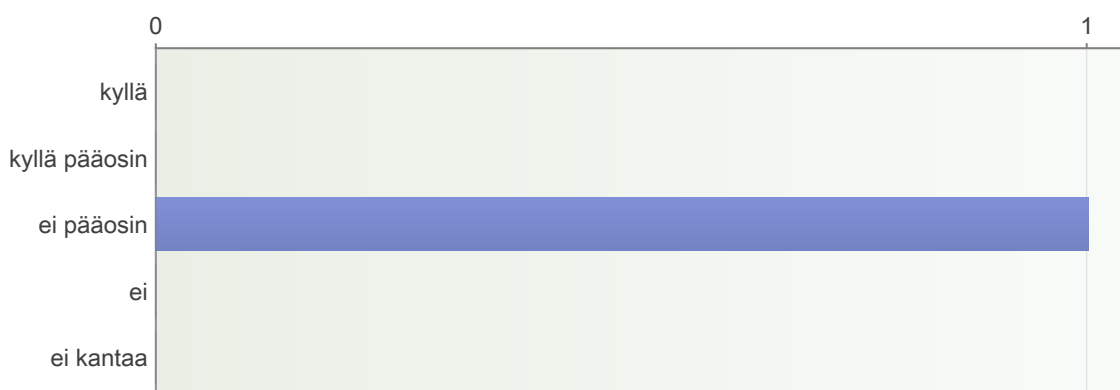
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vain osin riippuen asuinpaikasta, liikenneyhteyksistä ja omasta tieto/taidosta. Ks. vastaukset kysymyksiin 1 ja 2.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys tavoittelee kannatettavasti sitä, että koko sote-uudistuksen lähtökohtana oleva palveluiden sovittaminen asukkaiden tarpeiden mukaisiksi kokonaisuuksiksi (integraatio) mahdollistuu ja siitä vastaavat osaltaan sekä järjestäjä että kukin palvelukokonaisuuden toteuttamiseen osallistuva tuottaja.

Tavoitteen saavuttamiseksi suoran valinnan sote-keskuksen tulisi olla kansalaisen näkökulmasta aina ensisijainen asiomispaikka. Sote-keskusten palveluvalikoima tulisi määritellä joko lainsäädännöllisesti tai maakunnan päätöksellä varsin laajaksi ja monipuolisia palveluita sisältäväksi – vaikkakin tämä saattaa edellyttää palveluntuottajilta laajoja hartijoita ja osaamista, isohkoa väestöpohjaa ja siten ohjata sote-keskuksia isoille palveluntuottajille. Alihankinnan / verkostomaisen tuottamisen mahdollistaminen edistäisi pienten tuottajien mahdollisuuksia osallistua palvelujen tuottamiseen.

Sote-keskuksen tulee näyttäytyä kansalaiselle ja toimia yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena riippumatta siitä, että varsinaisten maakunnan määrittelemien sote-keskuspalveluiden lisäksi toiminnallisessa kokonaisuudessa olisi myös esim. liikelaitoksen toimintoja (palveluohjaus, lastensuojelu jne.). Lainsäädännössä on varmistettava integraation edistämiseksi, että ehdotettujen eri toimijoiden (mm. sote-keskusten ja liikelaitoksen) toimintoja voi sijaita samoissa kiinteistöissä toiminnallisena kokonaisuutena.

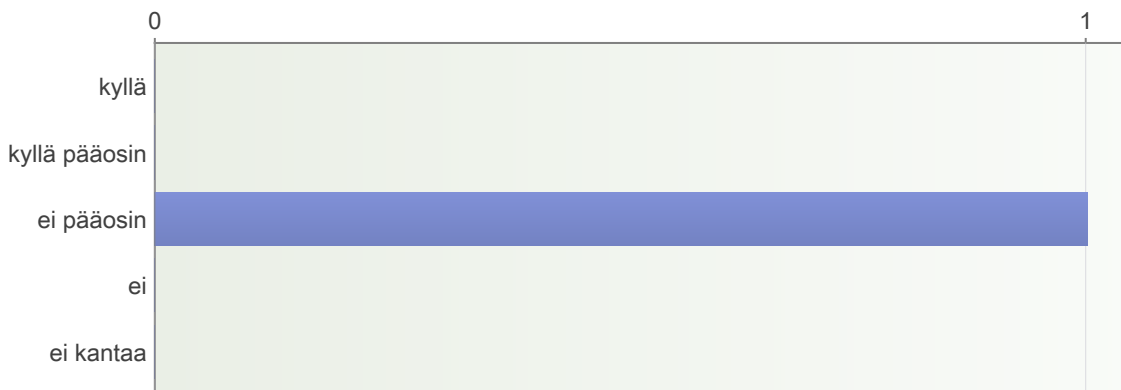
Verrattuna nykytilanteeseen voi (tulevaisuudessa) parantunut ja reaaliaikainen asiakastiedonkulku ja yhteinen asiakassuunnitelma lisätä mahdollisuutta integroituun palvelukokonaisuuteen huolimatta siitä, että mahdollisia eri palveluntuottajia olisi nykyistä enemmän. Tärkeää olisi kuitenkin tarkemmin määritellä se, miten ja milloin kunkin toimijan vastuu palvelukokonaisuudesta ja integraatiosta alkaa ja päättyy ja minne vastuu mahdollisesti siirtyy. Millä taholla on kokonaisvastuu ja millä taholla yksittäisen episodin hoidossa missäkin vaiheessa on sen episodin osalta vastuu? Lakiluonnoksen mukaan päävastuun integraation toteutumisesta kantaa maakunta, jolla ei kuitenkaan ole työkaluja varmistaa tai puuttua yksittäisen kansalaisen palvelukokonaisuuden toteutumiseen. Yksittäisen kansalaisen osalta tärkeämmässä roolissa ovat eri tuottajat sekä tuottajien tarjoamat vastuutyöntekijät, omahoitajat ja –lääkärit jne.

Mikäli maakunta ei onnistu sopimus- ja tavoiteohjauksessaan, tuottajakorvausten määrittelyssä ja mahdollisessa kannustinjärjestelmässä, on vaarana, että eniten palveluita tarvitsevat ja heikoimmassa asemassa olevat kansalaiset jäävät vaille hyvää ja vaikuttavaa palvelukokonaisuutta tuottajien pyrkiessä ohjaamaan heidät jonkin toisen tahon vastuulle. Maakunnan taloudellisten ja toiminnallisten ohjausmekanismien ke-hittäminen (mukaan lukien tietojärjestelmät) on täysin kesken, mistä näkökulmasta lakiesityksen aikataulu on epärealistinen.

Koska integraatio perustuu yhteiseen, reaaliaikaiseen asiakastason tietoon ja asiakassuunnitelmaan, tulee niitä tukevien tietojärjestelmäratkaisujen olla käytössä ennen lainsäädännön täysivaltaista toteutumista. Muutoin on riskinä, että vaikuttava, integroitu, asiakaslähtöinen palvelukokonaisuus epäonnistuu. Vaadittavan ICT-järjestelmien kehitystyön näkökulmasta lakiesityksen aikataulu on epärealistinen (ks. kyselyn lopussa tarkemmin ICT:stä).

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotetun valinnanvapausmallin toteuttaminen lisää alkuvaiheessa kustannuksia – erityisesti hallinnollisia. Resursseja on väistämättä ohjattava tiedon- ja tietojärjestelmien yhteensovittamiseen ja kehittämiseen sekä järjestäjän sopimusohjaus- ja korvausmallin luomiseen. Palvelukokonaisuudet, palveluiden sisältö ja laatu on kuvattava sekä sopimus- ja korvausjärjestelmä kehittävä erittäin lyhyessä aikataulussa, käytännössä jo vuoden 2018 alkupuolella, mikäli lakiluonnoksen epärealistisesta aikataulusta pidetään kiinni. Hallitsematon aikataulu on suuri toiminnallinen ja taloudellinen riski. Vaarana on, että mm. tuottajien korvausten määrittelemisessä epäonnistutaan, mikä johtaa epäoikeudenmukaisuuksiin ja korvaustason nousuun. Tämä puolestaan saattaa luoda paineita asiakasmaksujen korottamiselle, mikäli maakunnan valtiolta tarveperusteisesti saama rahoitus ei riitä järjestämisvastuun kantamiseen.

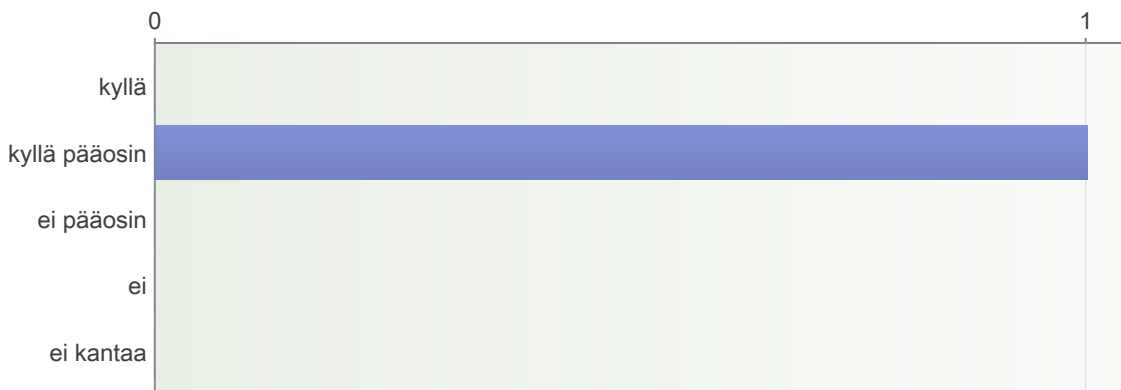
Julkiselle palvelutuotannolle tuo valinnanvapausmallin nopea aikataulu erittäin suuren riskin sekä yhtiöittämisprosessin että tuotannon sopeuttamisen epäonnistumiselle ja näiden kustannusten kaatumisen maakuntakonsernin vastuulle.

Palveluiden harmonisaatio valtakunnallisesti ja maakunnassa pitää toteuttaa hallitusti. Mm. kokemukset viime vuosien monikuntaliitoksista osoittavat, että riski kustannusten merkittävään nousuun on olemassa, mikäli palveluiden sisältö, kattavuus ja laatu harmonisoidaan aina enimmän/korkeimman palvelutason mukaan yhteensopivaksi.

Pidemmällä tähtäimellä oikea-aikaisen ja –tasaisen palvelun saatavuuden paraneminen, räätälöidyt, asiakaslähtöiset palvelukokonaisuudet, integraatiopotentiaalin hyödyntäminen ja kehittyvät uudet toimintamallit ja digitalisaatio saattavat johtaa kustannusten kasvun hillintään.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

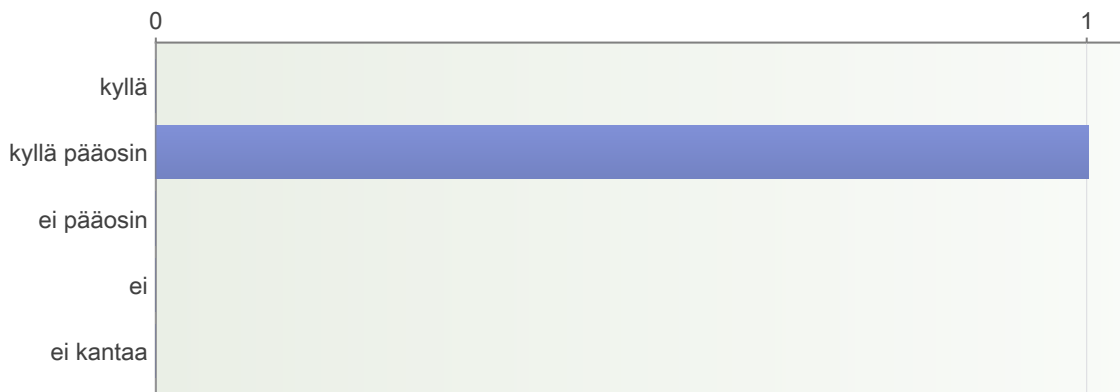
- Demokraattisesti suorilla vaaleilla valittu maakuntavaltuusto on ylin päättävä toimielin ja ohjaa maakuntajärjestäjäorganisaatiota. Lisäksi demokraattinen ohjaus toteutuu maakuntakonsernissa liikelaitokseen ja maakunnan yhtiöihin myös mm. omistajaohjauksen ja hallintosääntöjen kautta.

Maakuntajärjestäjä määrittelee valinnanvapausjärjestelmässä eri elementteihin kuuluvien palveluiden tarkemman sisällön ja laadun sen lisäksi, mitä lainsäädäntö säätelee reunaehtoja. Samat sisältö- ja laatuvaatimukset sekä hinnoittelu / korvaukset koskevat kaikkia järjestelmässä mukana olevia tuottajia. Onnistuessaan lakiluonnoksessa kuvatut maakunnan ohjauskeinot sopimus-, tavoite- ja kehittämisohjauksen muodossa ovat toimivat myös yhtiöihin ja yksityisiin palveluntuottajiin. Tässä onnistuminen edellyttää kuitenkin vahvaa ja osaavaa järjestäjää sekä mm. työkaluja vaatimaan toiminnallisella ja taloudellisella tiedolla johtamiseen.

Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ovat mm. suorat vaalit, aloiteoikeus, neuvonantava kansanäänestys, keskustelu- ja kuulemistilaisuudet, nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvostot, kielivähemmistöjen vaikuttamistoimielin. Näiden tosiasiallinen merkitys jää nähtäväksi maakuntien käynnistyttyä.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

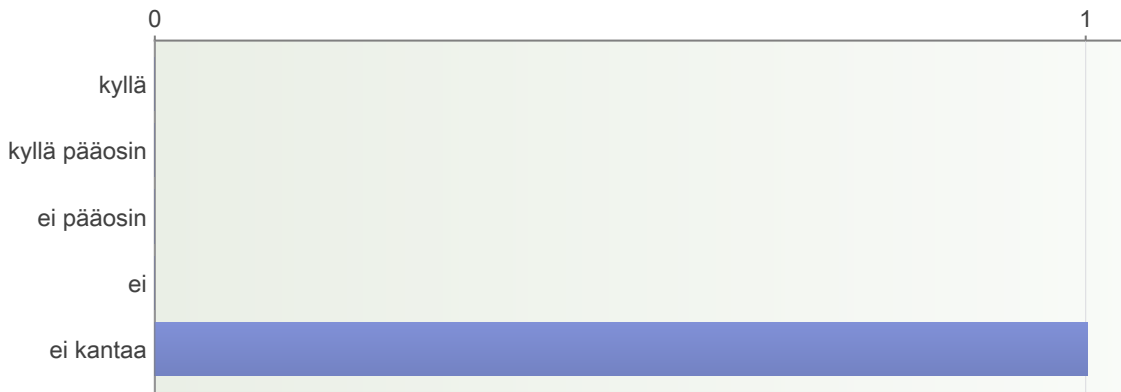
- Esitetty valinnanvapausmalli haastaa palveluntuottajat kilpailemaan hinnan sijasta saatavuudella, saavutettavuudella, palvelun sisällöllä, laadulla ja asiakkaiden palvelukokemuksella. Tämä tuonee kansalaisten näkökulmasta parannuksia nykyiseen jäykkään ja osin yksipuoliseen palvelutuotantoon ja toimintatapoihin. Esimerkiksi aukioloaikojen laajentuminen nykyisestä on todennäköistä ainakin suuremmissa asutuskeskuksissa (joissa useita tuottajia).

Maakunnan määrittelee kullekin valinnanvapauden piirissä olevalle palvelulle sisällöt ja laadun sekä yhtenäisen hinnoittelun. Mikäli nämä määrittelyt ovat liian yksityiskohtaisia ja rajoittavia, on riski sille, että palveluntuottajien innovatiivisuutta rajoitetaan ja palvelumarkkinoiden kehitys vaikeutuu. Palveluntuottajille pitäisi jättää riittävästi liikkumavaraa kehittää ja kokeilla uusia palvelumalleja, kunhan vaikuttavuus, asiakasturvallisuus ja kokonaiskustannustehokkuus varmistetaan. Sopimusohjauksella, korvausmallilla ja kannustimilla ja mm. substanssilainsäädännön muutoksilla voidaan tukea esim. monipuolisten sähköisten palveluiden / -asioinnin kehittämistä ja käyttöönottoa.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

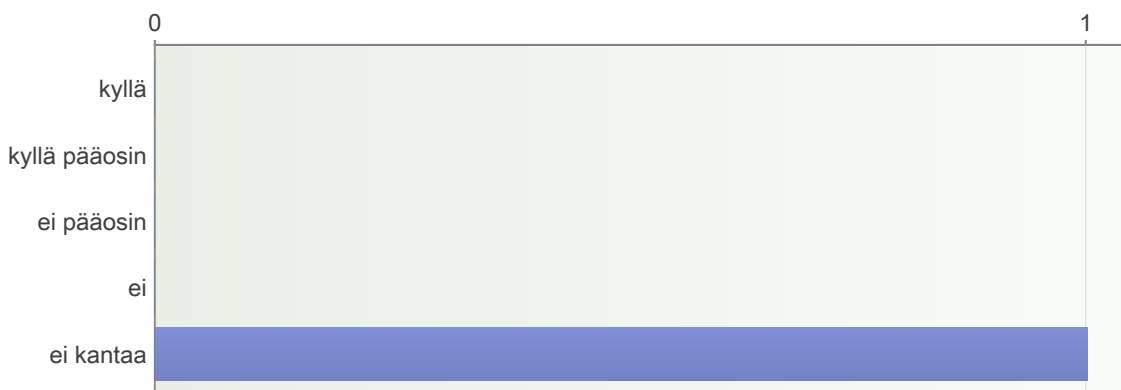
Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

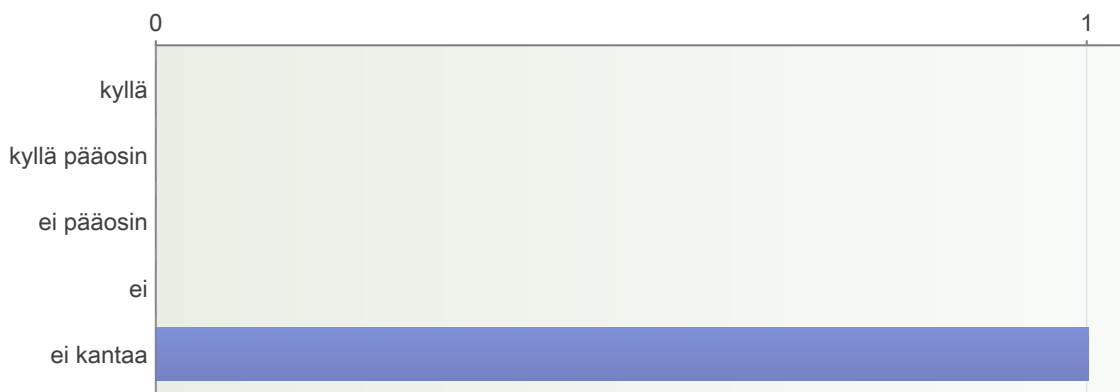

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

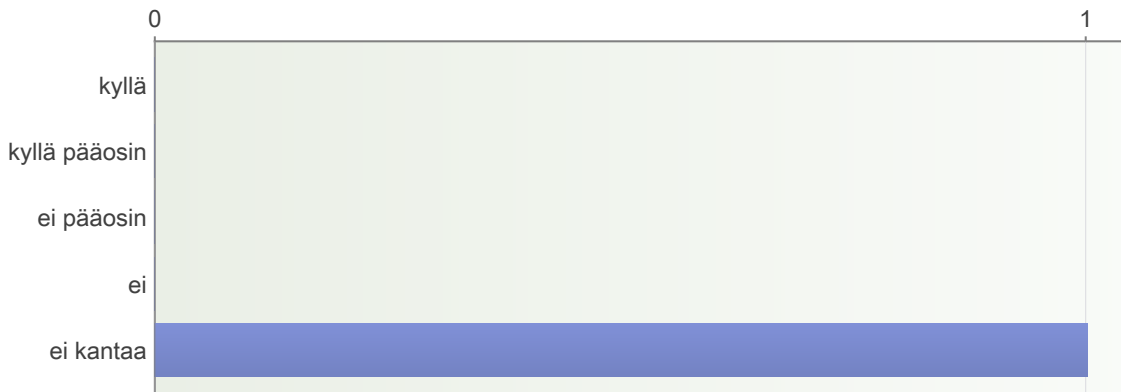

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

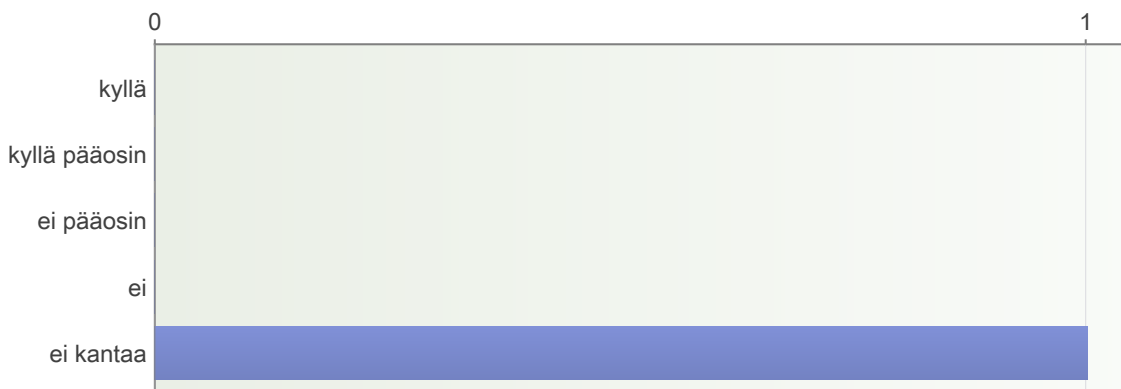

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

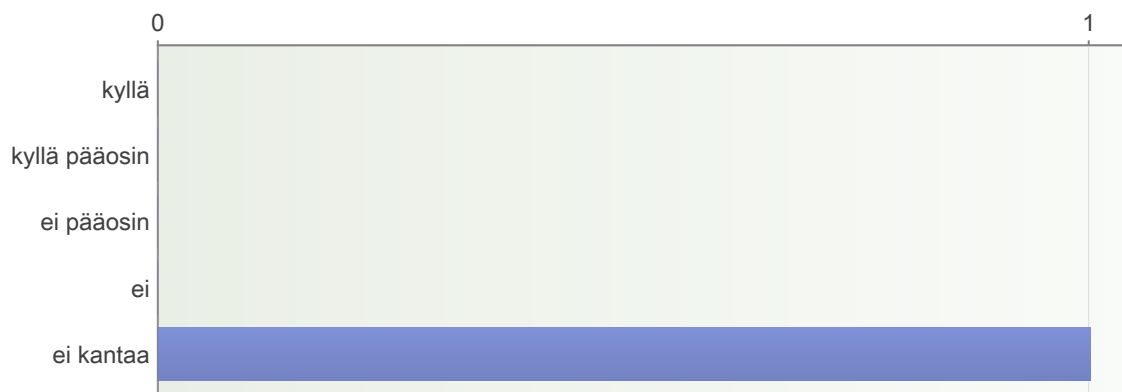

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

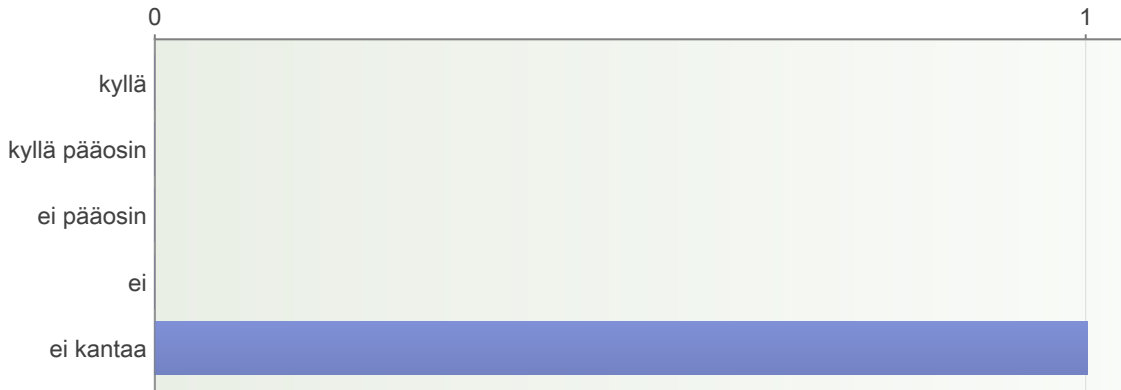

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

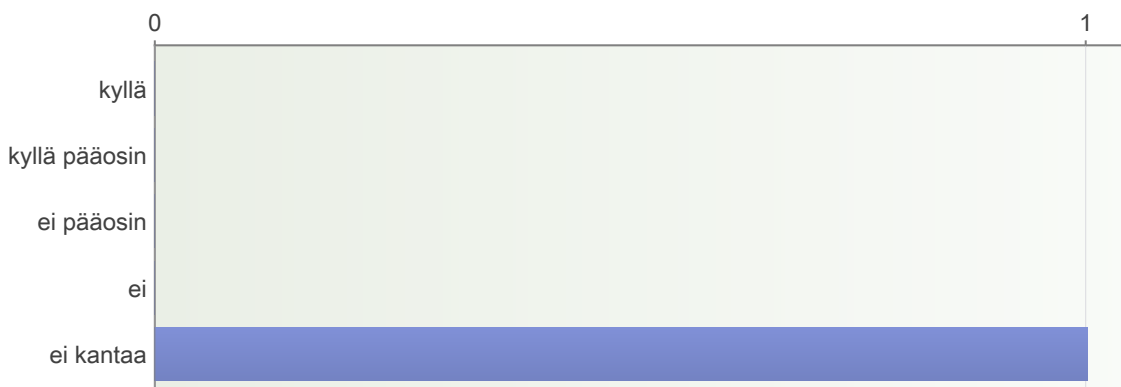
35. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

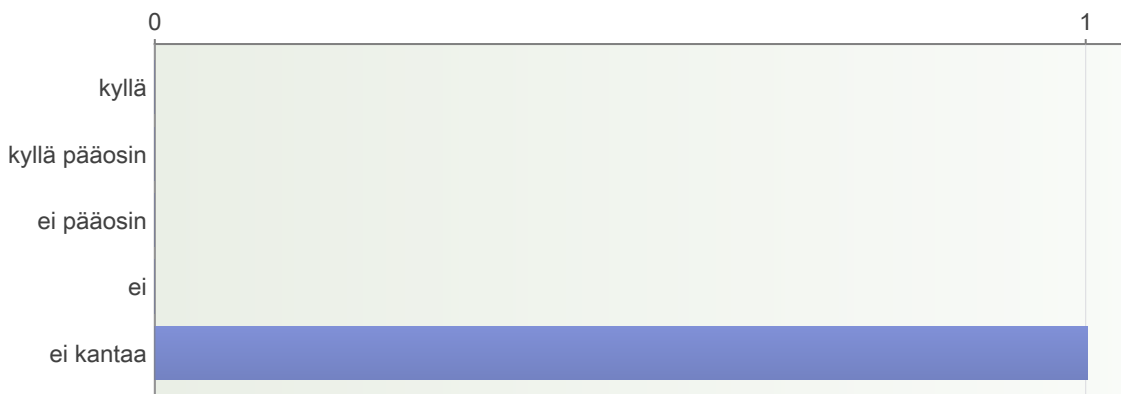

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

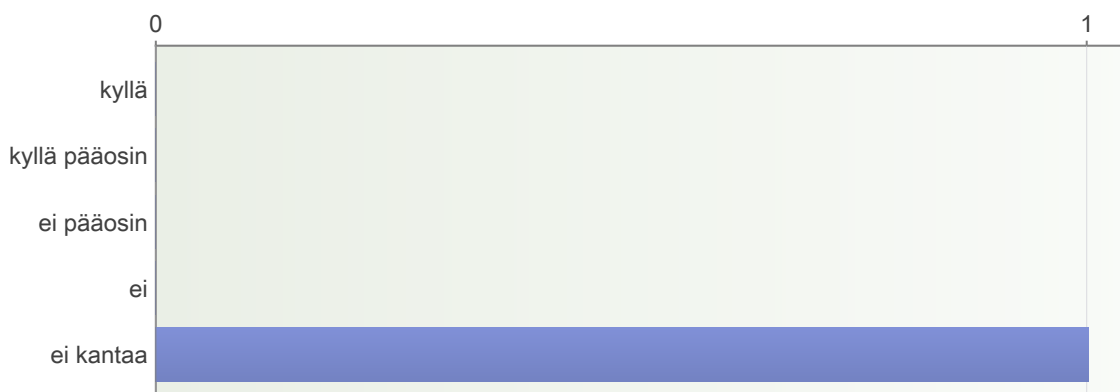

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

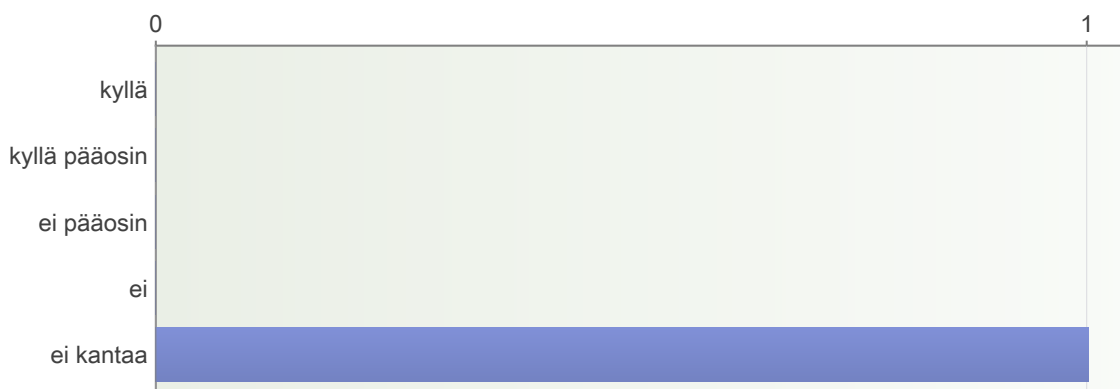
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

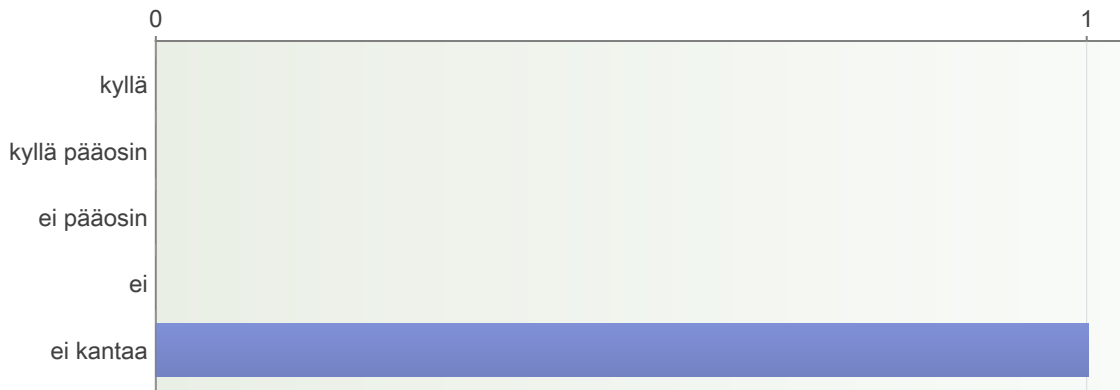

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

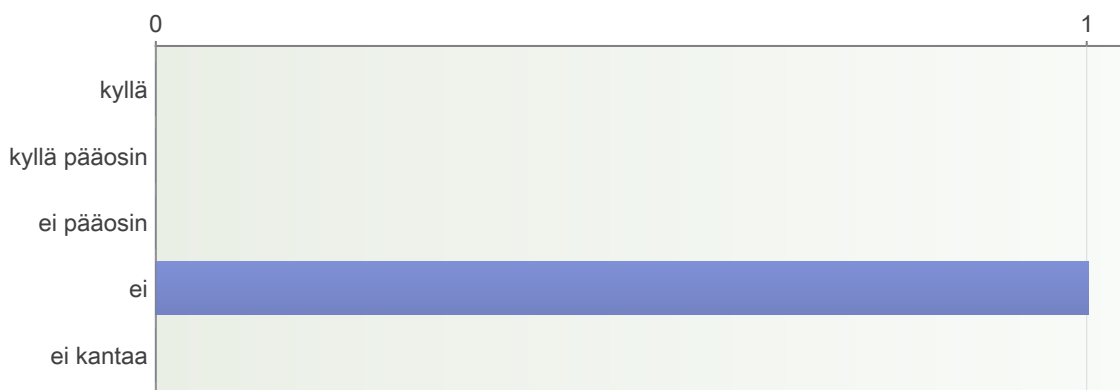

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Aikataulut valinnanvapauden käynnistämiseen on edellä esitetystä kommentista johtuen haasteellinen vuoden 2019 alusta

Valinnanvapauden käynnistymisaikataulu on epärealistinen.

Maakunnan suoran valinnan yhtiöittämisveloitteen siirtymäaika ja valinnanvapauden voimaantuloaika ovat ristiriidassa keskenään.

Henkilökohtainen budjetti ja asiakasseteli on esitetty otettavaksi käyttöön 1.1.2019. Jotta julkinen tuotanto pystyy olemaan tässä (tasavertaisesti) mukana, tulisi se yhtiöittää ennen vuotta 2019.

Tietojärjestelmien ja -kantojen, asiakkaiden informointi, tuottajien määrä ja moninaiset tuotanto-tavat edellyttävät laajoja valmisteluja käyttöönotossa. Asiakas- ja potilasturvallisuuden ja talouden riskit ovat suuret.

Tavoiteltu integraatio ei toteudu ennen kuin on olemassa yhteinen tietojärjestelmä tätä tukemaan. Vaarana on päinvastoin kustannusten kasvu tiedon kulun ongelmien seurauksena.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

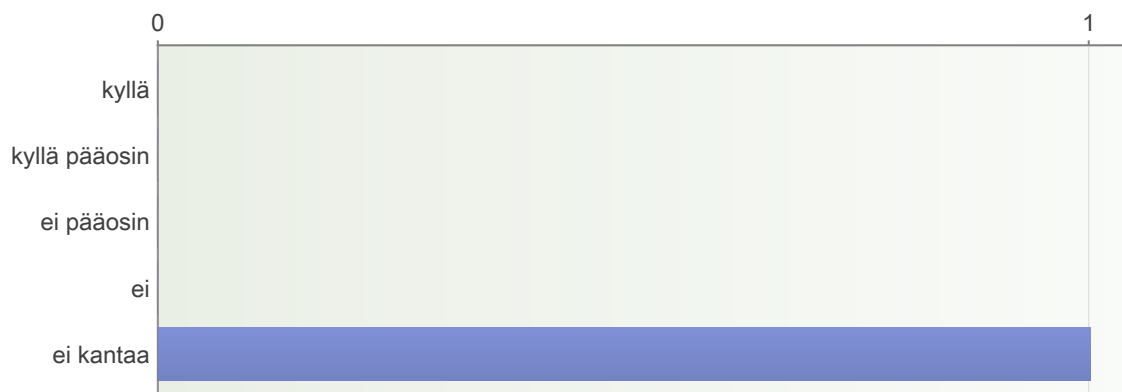

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

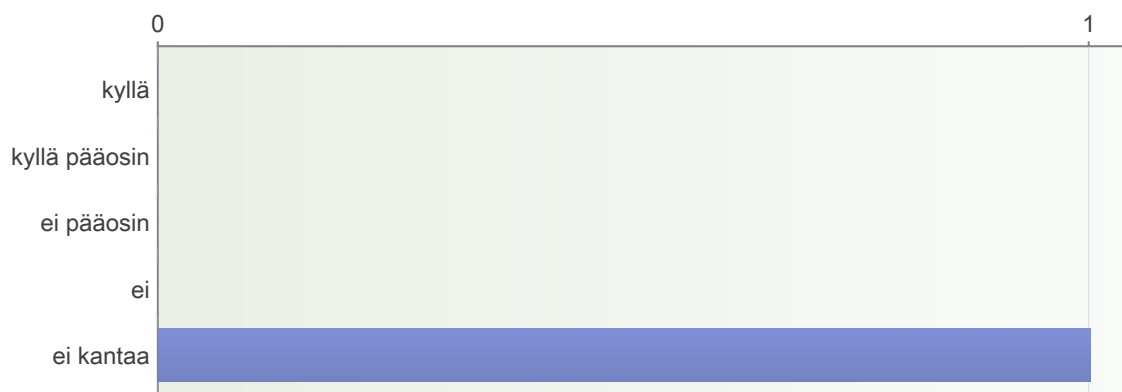

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

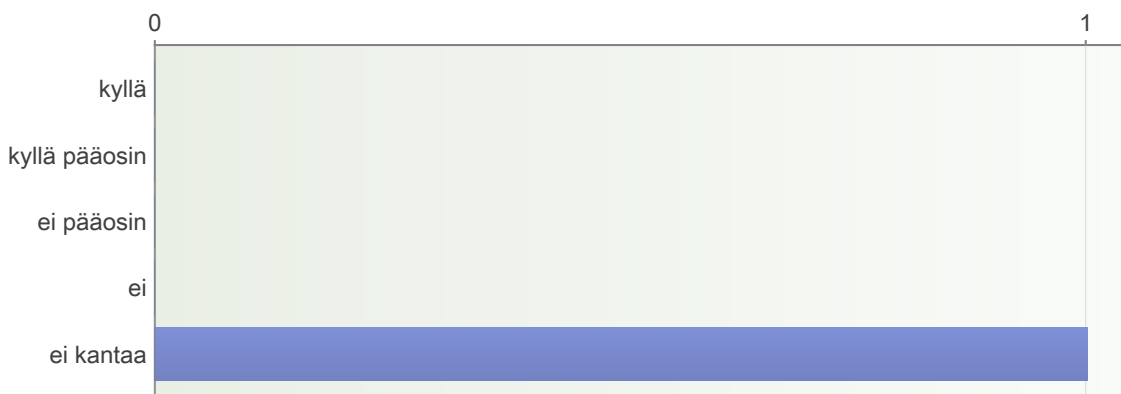
Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

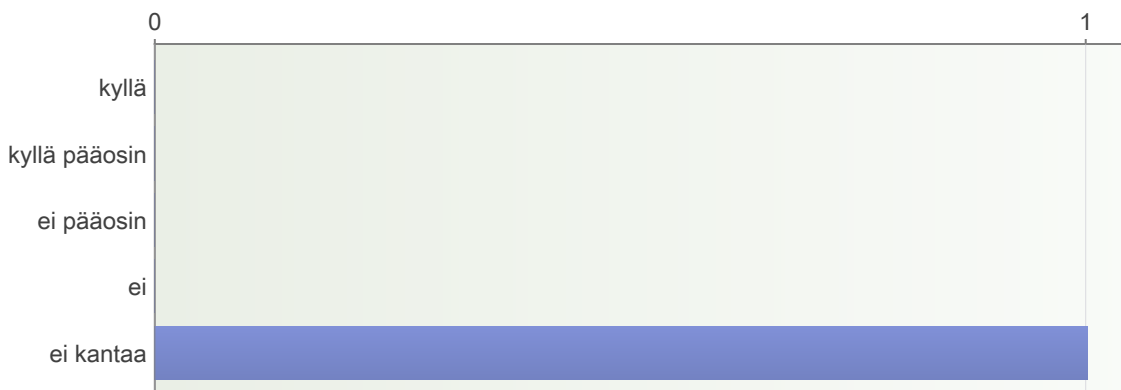

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- KOMMENTIT LAKILUONNOKSEN KESKENERÄISYYDESTÄ JA KYSELYN TULKINNANVARAISUUDESTA

Lakiluonnos on selkeän keskeneräinen ja osin ristiriitainen, eivätkä esitetyt lain yleis- tai yksityiskohtaiset perustelutkaan riittävästi selvennä säädösten tosiasiallista merkitystä ja lainsäätäjän tahtotilaa. Samoin lausuntokyselyn kysymykset ovat osin epätarkkoja, päällekkäisiä ja tulkinnanvaraisia. Kumpikin seikka on vaikeuttanut lausuntovastausten ja korjausesitysten muodostamista, mikä on otettava huomioon vastauksia tulkittaessa.

Edellisen johdosta lakiesitys tulisi lähettää uudelleen lausunnonle, kun nyt olevassa luonnoksessa esitetyt tulkinnanvaraiset, puutteelliset ja osin ristiriitaiset kohdat on kirjoitettu yksiselitteisesti ymmärrettävään muotoon.

MUUT HUOMIOT

Julkisille palvelutuottajille tulee laissa taata oikeus käyttää saatavilla olevia julkisia tai yksityisiä sairaanhoidollisia tai muita tukipalveluja samalla tavalla kuin yksityisillä palvelutuottajilla on. Julkisilla tuottajilla tulee olla oikeus myös ns. in-house yhtiöiden käyttöön.

ICT

Yksi koko maakunta- ja sote-uudistuksen suurimmista ponnistuksista tulee olemaan satojen eri tietojärjestelmien yhteensovittaminen. Tämä koskee sekä lukuisia asiakastietojärjestelmiä, että talouden ja rahavirtojen, hallinnon, henkilöstöhallinnon, toiminnanohjauksen jne. järjestelmiä, jotta maakuntien toiminta ja asiakkaiden palvelut pystytään hallitusti ja keskeytyksettä toteuttamaan. ICT-resurssit ja -osaaminen tulevat olemaan erittäin kovilla vv. 2018-2019. Esitetyn valinnanvapausmallin käynnistäminen yhtäaikaaisesti haastaa kriittisen ICT-toiminnon edelleen.

ICT-palveluiden järjestämiseksi ja tuottamiseksi tarvitaan vahvaa kansallista ohjausta, jotta erityisesti tiedon laajamittainen integraatio voidaan toteuttaa kustannustehokkaalla tavalla. Valtion on rahoitettava kehitystyötä siirtymävaiheesta alkaen. Tietohallinnon ja ICT-ratkaisujen näkökulmasta lainsäädännöllä tapahtuva järjestäjän ja tuottajan organisatorinen erottaminen ei ole perusteltua. Tuottajille tulisi varmistaa mahdollisuus vapaaehtoisesti hyödyntää alueellisia yhteisiä järjestelmiä. Lisäksi tulee vielä arvioida, mikä hyöty saavutettaisiin laajentamalla rekisterinpitomalli ja -vastuu yhteistyöaluetasolle tai kansalliselle tasolle.

Valinnanvapausmallin käytännön toteuttamiseksi ja mm. eri valinnanvapauselementtien hinnoittelun oikeudenmukaiseksi varmistamiseksi tarvitaan etupainotteisesti, esitetyn aikataulutuksen mukaan ja

alkuvuodesta 2018, erittäin suuri ja kattava toiminnallinen ja taloudellinen tieto ja analyysi maakunnan valinnanvapausmallin suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi. Erityyppisiä tietojärjestelmiä jouduttaisiin suunnittelemaan, kehittämään ja toteuttamaan, ilman lopullista varmuutta valinnanvapausmallin toteuttamistavasta ja yksityiskohdista, sillä maakunnassa ei ole toimivaltaista päätöselintä asiassa ennen maakuntavaltuuston aloittamista.

ICT:n ja tietojohdamisen näkökulmasta on lakiluonnoksen mukaista täysin uutta valinnanvapausjärjestelmää mahdotonta toteuttaa hallitusti esitettyssä aikataulussa. Jo ICT:n näkökulmasta tarvittaisiin 2-3 vuotta lisää aikaa hallitun suunnittelun ja järjestelmien yhteensovittamisen toteuttamiseksi.

Lisäksi ICT:n näkökulmasta on lainsäädännössä selvästi määriteltävä, mitä ICT-järjestelmiä valinnanvapausjärjestelmässä mukana olevat tuottajat voivat ja ovat velvollisia käyttämään ja mitkä ovat näiden järjestelmien kustannukset tuottajille. Kansallisesti ja maakunnallisesti tulisi mahdollistaa kaikille tuottajille (liikelaitos, julkiset yhtiöt, yksityiset yhtiöt...) kattavasti ja kohtuuhintaisesti käyttää yhteensopivia tietojärjestelmiä, ainakin integraation varmistamiseksi yhteisiä asiakastietojärjestelmiä, kilpailutuslainsäädännön tai ulosmyyntirajoitusten ja -kiintiöiden sitä estämättä.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.